

Avoim Kansalliskirjasto -politiikka ja toimenpideohjelma

Avoim Kansalliskirjasto -politiikka

Kansalliskirjasto on avoin organisaatio, joka suunnittelee toimintaansa yhteistyössä keskeisten sidosryhmiensä kanssa. Avoin toimintatapa lisää luottamusta.

Aineistojen ja palveluiden avoimuus tuo ne paremmin asiakkaiden hyödynnettäväksi ja lisää niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

1. Kansalliskirjasto edistää avointa tiedettä ja kulttuuriperinnön avoimuutta.
2. Kansalliskirjasto kehittää avoimia palveluita.
3. Kansalliskirjasto suunnittelee ja kehittää palveluita yhdessä asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa.
4. Kansalliskirjasto integroi avoimet palvelunsa kansallisiin ja kansainvälisiin infrastruktuureihin ja palveluihin.
5. Kansalliskirjasto valmistelee strategiansa ja keskeiset toimintaa ohjaavat politiikkansa yhteistyössä keskeisten sidosryhmiensä kanssa.
6. Kansalliskirjasto edistää osaamisen jakamista, jakaa osaamistaan ja oppii muilta.
7. Kansalliskirjasto vaikuttaa lainsäädännön kehittämiseen siten, että se tukee mahdollisimman hyvin aineistojen ja palveluiden avointa käyttöä.
8. Kansalliskirjasto pyrkii sopimuksissaan varmistamaan aineistojen mahdollisimman suuren avoimuuden.

Politiikan käännökset (ruotsi ja englanti):

<https://www.kiwi.fi/display/avoinkk/Avoin+Kansalliskirjasto%3A+politiikka+ja+toimenpideohjelma>

Politiikkaan liittyvät taustadokumentit

- **Tiedon avoimen saatavuuden periaatteet** (hyväksytty Kansalliskirjaston johtoryhmässä 2011). <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201303202577>
- **Kansalliskirjaston metatietovarantojen avaamisen suunnitelma 2015-2017** (hyväksytty Kansalliskirjaston johtoryhmässä 2015). <https://www.kiwi.fi/display/avoinkk/Kansalliskirjaston+metatietovarantojen+avaamisen+suunnitelma+2015-2017>
- **Taustamuistio, jossa käydään läpi lainsäädäntöä, ohjaavia dokumentteja sekä Kansalliskirjaston omia politiikkoja.** <https://www.kiwi.fi/display/avoinkk/Avoin+Kansalliskirjasto+%3A+taustamuistio>

18.4.2016

LIITE X

Toimenpideohjelma

Toimenpiteet, joilla toteutetaan Avoin Kansalliskirjasto -politiikkaa:

Politiikka	Toimenpide	Aikataulu	Tilanne	Kuvaus/linkit/ lisätietoa
1. Kansalliskirjasto edistää avointa tiedettä ja kulttuuriperinnön avoimuutta.	Selkeytetään ATT- ja KDK-palvelujen välisiä yhteyksiä ja kehitetään käyttäjän kannalta toimiva ratkaisu.	2016		Selvitys OKM:n ja CSC:n kanssa
	Avataan digi.kansalliskirjasto.fi :n sanomalehti- ja aikakauslehtiaineistoa koneluettavissa muodoissa.	2016-2019		COMHIS ja Digitalia -projektit
	Tarjotaan finna.fi-palvelun kautta kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistot erilaisten tiedontarvitsijoiden käyttöön. Seurataan käytön kehitystä ja tarjotaan palvelu käyttöön eri kanavia pitkin.	2016 -2020		Finna.fi
	Avataan finna.fi rajapinnat.	2016	Avattu 29.1.2016	Finnan avoin rajapinta
	Edistetään kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistojen ja palveluiden yhteentoimivuutta osallistumalla KDK-kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseen ja kehittämällä KDK-metatietomäärittäjänsä.	2016		KDK-kokonaisarkkitehtuuri
	Avataan metatietovarantojen olemassa olevat rajapinnat (kansallisbibliografia, Melinda) ja sisällöt vaiheittain avoimena linkitettyinä datana.	2015-2017		Metatietovarantojen avaamissuunnitelma
	Edistetään digitaalisia ihmistieteitä osana tutkimusyhteistyöhankkeita.			Digitaaliset ihmistieteet -politiikka, COMHIS & Digitalia -projektit
	Toteutetaan tutkimusdatan kuvailutyökalu.	2016-2017		Tajua-hankkeen projektisuunnitelma
	Koordinoidaan ja järjestetään avoimen tieteen koulutusta.	2016-2017		http://avointiede.fi/

Politiikka	Toimenpide	Aikataulu	Tilanne	Kuvaus/linkit/ lisätietoa
	Selvitetään artikkeli- ja kirjoittajamaksujen käytänteitä eri tutkimusorganisaatioissa ja tehdään ehdotuksia jatkotoimenpiteistä. Tavoitteena on, että käytettävissä on ajantasainen tieto Suomessa maksetuista kirjoittajamaksuista. Tietoa hyödynnetään lisenssineuvotteluissa.	2015-2016		Tajua-hankkeen projektisuunnitelma, FinELib-lisenssineuvottelut 2016
	Kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa avoimeen julkaisemiseen liittyviä käytänteitä ja mittareita.	2016-2017		Tajua-hankkeen projektisuunnitelma
2. Kansalliskirjasto kehittää avoimia palveluita	Tarjotaan ja kehitetään avointa julkaisemista tukevia palveluita (julkaisuarkistoinfrastruktuuri).	2016-2017		Tajua-hankkeen projektisuunnitelma, KK:n julkaisuarkistopalvelut
	Tarjotaan Kansalliskirjaston aineistot Kansalliskirjasto.finna.fi -palvelun ja Finna.fi-palvelun kautta tiedontarvitsijoiden käyttöön.	2016		Kansalliskirjasto.finna.fi , Finna.fi
	Kehitetään sisältöjen yhteentoimivuutta edistäviä avoimia palveluita (Finto, ISNI, URN, nimitietopalvelu).	2016-2020		Finto , URN-asiakaswiki
	Kehitetään kirjastoaineistojen kuvailuympäristöä avoimen linkitetyn datan suuntaan.	2016-2020		Melinda-hanke
	Perustetaan avoimen datan palvelu (data.kansalliskirjasto.fi).	2016		Metatietovarantojen avaamissuunnitelma
	Kehitetään avoimeen lähdekoodiin pohjautuvia palveluita verkostomaisesti asiakkaiden kanssa.	2016-2020		Finna-projektisuunnitelma
	Toimitaan avoimen lähdekoodin kehittäjäyhteisöissä.			DuraSpace , VuFind , API:Suomi , FinClarín , Skosmos
	Merkitään tekijänoikeuksista vapaat aineistot CC0-lisenssillä sekä muut aineistot ja tietovarannot soveltuvilla lisensseillä. Lisätään tietämystä avoimen metadatan merkityksestä ja juridisista kysymyksistä.			

Politiikka	Toimenpide	Aikataulu	Tilanne	Kuvaus/linkit/ lisätietoa
	Merkitään digitaalisten aineistojen käyttöoikeustiedot metatietoihin.	2016-2017		
	Edistetään käyttöoikeustietojen merkitsemistä myös muiden organisaatioiden tuottamiin aineistoihin ja metatietoihin.			Kumea-ryhmän ohjeistukset
3. Kansalliskirjasto suunnittelee ja kehittää palveluita yhdessä asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa.	Kehitetään kansallisten palveluiden asiakasohjausta ohjausjärjestelmän arvioinnin tulosten perusteella.	2016		
	Kehitetään palveluita kumppanuushankkeina.	2016		COMHIS & Digitalia -projektit
	Ylläpidetään palvelulupauksia, laaditaan palvelutasokuvaukset ja julkaistaan ne avoimesti.	2015 Finnan palvelutasokuvaus, 2016-2017 muut		Palvelulupaukset kaikissa palveluissa, palvelutasokuvaukset: Melinda, Finto, kuvailun asiantuntijapalvelut
	Kehitetään vuorovaikutteisia toimintatapoja ja -kanavia.			Esim. työryhmät, foorumit, asiakaswikit
	Osallistutaan kirjastoalan sekä avoimien palveluiden ja aineistojen tapahtumiin ja tuodaan esille Kansalliskirjaston digitaalisia aineistoja.			Esim. Digital Humanities Hackathon-tapahtumat, Hack your heritage (http://hack4.fi/)
4. Kansalliskirjasto integroi avoimet palvelunsa kansallisiin ja kansainvälisiin infrastruktuureihin ja palveluihin.	Integroidaan avoimet palvelut (Finto, URN, Finna, ISNI) kansallisiin infrastruktuureihin (esim. KaPA , EduCloud , Kirjastot.fi , AHAA , Museo 2015 , ATTI) ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin infrastruktuureihin.	2016-2020		
5. Kansalliskirjasto valmistelee strategiansa ja keskeiset toimintaa ohjaavat politiikkansa yhteistyössä keskeisten sidosryhmiensä kanssa.	Strategiat valmistellaan yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.			Kansalliskirjastostrategia, Finna-strategia, FinELib-strategia
	Avoin Kansalliskirjasto - politiikkaa käsitellään keskeisten sidosryhmien kanssa (johtokunta, neuvottelukunnat, kirjastosektorit ja KDK).	2016		
	Digitaaliset ihmistieteet - politiikkaa käsitellään keskeisten sidosryhmien kanssa (johtokunta, neuvottelukunnat, kirjastosektorit ja museoiden ja arkistojen yhteistyöelimet).	2016		

18.4.2016

LIITE X

Politiikka	Toimenpide	Aikataulu	Tilanne	Kuvaus/linkit/ lisätietoa
6. Kansalliskirjasto edistää osaamisen jakamista, jakaa osaamistaan ja oppii muilta.	Jaetaan tietoa avoimesti, järjestetään ja osallistutaan vuorovaikutteisiin työpajoihin ja lisätään yhteistyötä myös uusien sidosryhmien kanssa palveluiden kehittämisessä.	2016-2020		
7. Kansalliskirjasto vaikuttaa lainsäädännön kehittämiseen siten, että se mahdollisimman hyvin tukee aineistojen ja palveluiden avointa käyttöä.	Vaikutetaan EU-tason lainsäädännön modernisointiin.	2016		(CENL, LIBER, Eblida) Cross-border, tiedonlouhinta (TDM)
	Osallistutaan kultuuriaineistolain ja -asetuksen uudistamistyöhön.	2016-2020		
	Vaikutetaan kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön uudistukseen.			
8. Kansalliskirjasto pyrkii sopimuksissaan varmistamaan aineistojen mahdollisimman suuren avoimuuden.	FinELib-lisensioinnissa edistetään aineistojen mahdollisimman suurta avoimuutta.			FinELib-konsortion e-aineistojen lisensiointiperiaatteet
	Digitointisopimuksissa pyritään varmistamaan aineistojen mahdollisimman laaja avoimuus.			
	Laaditaan aineistojen käyttöä koskevien sopimusten mallipohjia.	2016-2018		